

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Бойчука Юрія Дмитровича на дисертацію Дубового Олександра Володимировича «Формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

Виховання здорової молоді в усі часи було надзвичайно важливою проблемою. Особливої гостроти ця проблема набирає сьогодні. Масова технократизація суспільства, підвищення вимог до сучасного учня в школі, відсутність мотивації на здоровий спосіб життя, соціально-економічні негаразди, є причиною стрімкого погіршення здоров'я сучасної молоді, в результаті чого з кожним роком до закладів вищої освіти вступає все більше студентів з відхиленнями у стані здоров'я. Треба відзначити, що саме студенти спеціальної медичної групи потребують особливої уваги, оскільки в них найчастіше спостерігається низький рівень сформованості соціального здоров'я, що характеризується наявністю зневіри у власних можливостях, відчуттям неповноцінності, недостатньою націленістю на максимальну самореалізацію в особистісному та професійному контексті тощо. Тому обрана тема дисертації «Формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання», є незаперечно актуальною.

Обрана тема дисертаційного дослідження є складовою комплексної наукової теми «Модернізація діяльності вищого закладу освіти в контексті європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0103U004993), яка розробляється в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Науковий апарат дослідження, сформульовано коректно. Дисертант чітко визначив актуальність теми, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, окреслив завдання та етапність пошуково-експериментальної роботи.

У процесі розв'язання поставлених завдань було використано комплекс оптимальних методів науково-педагогічного дослідження, які взаємно доповнювали один одного. Серед них теоретичний аналіз літератури, опитувально-діагностичні та обсерваційні методи, вивчення та узагальнення педагогічного досвіду, педагогічний експеримент з обробкою його результатів методами математичної статистики для перевірки гіпотези дослідження.

Оцінюючи ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації О. В. Дубового, слід зазначити, що значною мірою вона забезпечується структурою роботи, яка відображає концептосферу позиції автора. Структура дисертації, яка складається з двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних літературних джерел і додатків, є логічною та обґрунтованою, а її складові взаємопов'язаними.

Так, у першому розділі «Теоретико-методологічні засади формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання» охарактеризовано ступінь дослідженості проблеми; розкрито сутність та зміст соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи; наведено результати діагностики сформованості рівня соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи на констатувальному етапі експерименту.

У розділі подано визначення поняття «соціальне здоров'я студента спеціальної медичної групи», яке дисертант розглядає як складну інтегровану особистісну якість, що характеризується прагненням особистості до максимальної самореалізації у суспільному житті, упевненістю у власних силах та можливостях, націленістю на досягнення результату, наявністю стресостійкості та відповідальністю за стан власного здоров'я, здатністю протидіяти соціальним викликам сучасності.

У процесі дослідження схарактеризовано рівні сформованості соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи – високий, середній, низький. Для їх визначення запропоновано критерії з показниками, а саме: мотиваційний, когнітивний, процесуальний та особистісно-вольовий.

У другому розділі «Педагогічні умови формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання» розроблено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання, а саме: розробка і реалізація змісту теоретичного складника елективного компоненту програми навчальної дисципліни «Фізичне виховання», спрямованого на засвоєння теоретичних і методичних засад формування соціального здоров'я у студентів; застосування інноваційних підходів до організації практичного складника навчальної дисципліни «Фізичне виховання», спрямованих на підвищення у студентів рівня психологічної стійкості й упевненості в собі та власних можливостях; орієнтація самостійної роботи з фізичного виховання на підвищення мотивації студентів до активних дій, що сприяють покращенню власного рівня соціального здоров'я.

У другому розділі представлено перебіг та результати педагогічного експерименту. Дисертант визначив мету, завдання кожного з етапів проведеного експериментального дослідження, використав відомі й коректно розробив власні методи збору емпіричного матеріалу. Наведено розроблені дисертантом методи і прийоми практичної реалізації розроблених педагогічних умов формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання.

Достовірність і новизна дослідження була забезпечена ретельною дослідно-експериментальною перевіркою запропонованих педагогічних умов, результати якої свідчать про суттєві позитивні зміни рівнів сформованості соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи.

У результаті ретельно проведеного педагогічного експерименту, до якого залучено 634 студентів, було зреалізовано розроблені педагогічні умови й достовірно встановлено позитивну динаміку рівнів сформованості культури здоров'я студентів спеціальної медичної групи.

Обґрунтовуючи власні напрями наукового пошуку, дисертант спирається на аналіз наявних науково-педагогічних здобутків щодо формування

соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання, опрацьовуючи значну кількість літературних джерел (285 найменувань, із них іноземною мовою – 29).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання, що передбачають розробку і реалізацію змісту теоретичного складника елективного компоненту програми навчальної дисципліни «Фізичне виховання», спрямованого на засвоєння теоретичних і методичних засад формування соціального здоров'я у студентів; застосування інноваційних підходів до організації практичного складника навчальної дисципліни «Фізичне виховання», спрямованих на підвищення у студентів рівня психологічної стійкості й упевненості в собі та власних можливостях; орієнтацію самостійної роботи з фізичного виховання на підвищення мотивації студентів до активних дій, що сприяють покращенню власного рівня соціального здоров'я; удосконалено форми, методи та технології формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання; подальшого розвитку набули наукові уявлення про наявний потенціал навчальної програми з фізичного виховання, її теоретичної, методичної та практичної складових в контексті формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи; шляхи використання інноваційних підходів щодо організації практичної частини фізичного виховання з метою підвищення рівня сформованості соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи; сутність та зміст соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи; критерії, показники та рівні сформованості соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані при організації навчального та позанавчального процесу з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи в закладах вищої освіти, а також при вдосконаленні навчальної програми з фізичного виховання в коледжах і професійних ліцєях.

Здійснене наукове дослідження не вичерпує усіх проблем, пов'язаних з формуванням соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи. Удосконалення потребує нормативно-правове забезпечення щодо організації навчального процесу з фізичного виховання для студентів спеціальної медичної групи, методичне забезпечення в контексті адаптації студентів-першокурсників з наявними відхиленнями у стані соматичного здоров'я до навчання в закладах вищої освіти взагалі та фізичного виховання зокрема. Перспективним напрямком наукового пошуку є дослідження проблеми формування патріотичних цінностей студентів спеціальної медичної групи засобами фізичного виховання.

Результати дослідження достатньо широко апробовано й офіційно впроваджено в практику закладів вищої освіти різних регіонів України, про що свідчать відповідні довідки.

Публікації О. В. Дубового якісно і кількісно відповідають чинним вимогам, у повному обсязі віддзеркалюють зміст та результати виконаного дослідження. Основні теоретичні положення й висновки дисертаційного дослідження відображено в 17 публікаціях, з яких 5 – одноосібних; 7 статей у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні та 9 у матеріалах науково-практичних конференцій.

Позитивної оцінки заслуговують 5 додатків, обсяг яких складає 15 сторінок. Також робота вміщує 20 таблиць та 10 рисунків, що унаочнює етапи та результати здійсненої О. В. Дубовим експериментальної та навчально-методичної роботи.

Загалом, дисертація О. В. Дубового відповідає чинним вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Вона містить висунуті автором для прилюдного захисту наукові положення, а також обґрунтовані й ретельно опрацьовані експериментальні результати. Поставлені завдання дослідження повністю розв'язано. У процесі дослідження одержано результати, які можуть бути використані в теоретичній і практично-методичній діяльності. Основні теоретичні положення знайшли своє відображення в публікаціях автора.

У той же час до виконаної дисертаційної роботи можна висунути низку зауважень та пропозицій. Обґрунтуємо свої міркування.

1. У дисертації не визначено комплекс наукових підходів, які складають методологічне підґрунтя будь-якої роботи і визначають спрямованість наукового пошуку. Варто було визначити також загальнопедагогічні принципи, які стосуються будь-якого педагогічного дослідження та виділити додатково специфічні принципи, які б конкретно визначали специфіку формування досліджуваної якості.

2. Автором зазначено, що педагогічні умови соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання було визначено на основі теоретичного аналізу. Нам здається, що з цією метою треба було на базових кафедрах закладів вищої освіти, залучених до експерименту, провести пілотажне дослідження серед студентів і викладачів. Отримані результати могли стати основою для визначення й обґрунтування таких педагогічних умов.

3. У дисертації під час проведення статистичного аналізу бажано було розділити результати у відповідності до закладів вищої освіти, які склали базу для проведення експериментального дослідження.

4. Результати експериментальної перевірки ефективності запропонованих педагогічних умов формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання для більшої наочності доречно було подати у вигляді графічних залежностей.

5. Ураховуючи велике практичне значення досліджуваної проблеми і вагомі результати дослідно-експериментального навчання, отримані автором, висловлюємо побажання О. В. Дубовому розширити і поглибити матеріал апробованого спецкурсу «Теоретичні та методичні особливості формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи в процесі фізичного виховання» і представити його у вигляді навчально-методичного посібника.

Підсумовуючи вищевикладене, відзначаємо, що висловлені зауваження не знижують високого загального наукового рівня роботи.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження О. В. Дубового робить гідний внесок у розробку практичних шляхів формування соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи у процесі фізичного виховання. Це фундаментальна, завершена науково-дослідна робота, виконана в контексті нових наукових підходів до теорії і методики виховання. Ураховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їх теоретичну і практичну значимість, а також відповідність поданої роботи вимогам пп. 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів за № 656 від 19.08.2015 р.), її автор – Олександр Володимирович Дубовий заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

 Бойчук Ю. Д.

